

Олена ЛЮБЧЕНКО,
вчителька Високопільської ЗОШ І–ІІІ ст.
Олександрівського р-ну Донецької обл.

Формування техніки читання – основа успішного навчання

На успішність учнів впливає значна кількість різноманітних факторів. Але один із найважливіших – вміння свідомо, правильно, виразно та швидко читати. У дитини, яка не вміє добре читати, виникають певні труднощі під час виконання домашніх завдань, їй не цікаво на уроках, вона приречена на розумову обмеженість і зубріння. Такий учень не буде активним читачем бібліотеки, не відчуватиме потреби спілкування із книжкою, оскільки читання приносить йому не задоволення, а муку.

Без високої культури читання, наголошував В.О.Сухомлинський, немає ні школи, ні справжньої розумової праці. Вміння швидко знайти потрібну інформацію, оцінити її можливість і перспективність використання, засвоїти нові знання – все це вимоги нашого часу. Щоб набути необхідних навичок, потрібно **навчитися швидко читати**.

Розвиток техніки читання та розуміння прочитаного – взаємопов'язані та мають здійснюватися одночасно.

Читання – це важливий засіб засвоєння життєво важливої інформації, запорука успішної інтеграції особистості у світову культуру, у систему тих цінностей, норм, традицій, які характеризують суспільство.

Досвід переконує, що сучасні діти читають мало. Це призводить до низької техніки читання, відсутнє швидкочитання.

Швидкочитання – це читання понад 300 слів за хвилину. Цікаво, що відомі письменники, наприклад О.Горький, читали 600 слів за хвилину. Найбільша швидкість читання зафіксована в американського президента Дж. Кеннеді – близько 2000 слів за хвилину. У деяких зарубіжних фірмах не беруть на керівну посаду фахівця, якщо він читає менше 400 слів за хвилину.

Дехто стверджує, що темп читання формується в дитинстві, і якщо вчасно не навчити, збільшити швидкість читання неможливо. Але це тільки міф, адже навчитися швидко читати можна в будь-якому віці.

Дитині-школяру необхідне оптимальне читання. Це читання зі швидкістю розмовної мови, тобто в темпі від 120 до 150 слів за хвилину.

Саме до такої швидкості пристосовувався за багато століть артикуляційний апарат людини, саме за цієї швидкості досягається краще розуміння тексту. Випускник початкової школи за нормативами має читати 90 слів за хвилину. Це не збігається з оптимальною швидкістю розмовної мови.

За оцінками психологів, на успішність дитини у школі впливає 200 факторів. Існує фактор номер один – швидкість й усвідомленість читання.

Досвідчені вчителі відзначають: у 6–8 класах успішно встигаючими в основному були ті, хто наприкінці початкового навчання читав 130–170 слів за хвилину, учнями із середнім рівнем навчальних досягнень – 100–140 слів за хвилину, а з низьким – 80–90 слів за хвилину.

У процесі читання вдосконалюються оперативна пам'ять і стійкість уваги. Від цих двох показників залежить розумова працездатність.

Діти мають різний темперамент. Холерики, як правило, вимовляють 150 слів за хвилину, сангвініки – 130 слів за хвилину. А ось флегматики та меланхоліки на рівень 120 слів за хвилину навряд чи вийдуть. Але природа розпорядилась так, що більшість наших учнів – холерики та сангвініки.

Отже, школяреві необхідна оптимальна швидкість читання. Як її досягти? Треба розбудити інтерес до читання. Тут важлива спільна робота вчителя, батьків і бібліотекаря.

Стежачи за читанням дітей, треба прагнути до того, щоб книги були різноманітної тематики: пригоди, казки, розповіді про тварин, про музику тощо.

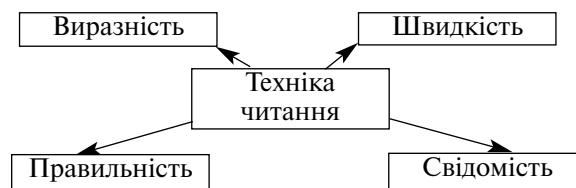
У вихованні любові до книги в дітей молодшого шкільного віку має значення наявність цікавих дитячих книжок удома. Це дасть можливість обмінюватись книгами з товаришами, обговорювати їх.

Добрий прийом, коли дорослий починає читати книжку вголос. На цікавому місці зупиняється, а далі читає дитина. Бо всім хочеться знати, що відбувається з героями далі...

Виховання інтересу до читання легше проходить у тих родин, де дорослі самі люблять читати.

Читання, насамперед, вимагає розуміння прочитаного й практичного вдосконалення техніки мовлення: володіння мовним апаратом, мовою та мовленням.

Правильне та чітке мовлення формується за допомогою промовляння групи голосних, приголосних звуків, складів, читання слів, речень, скоромовок, чистомовок, прислів'їв з ними. Ці вправи – дієвість мовного апарату. Слід навчити дітей правильно відкривати рот, правильно дихати.

Запорукою доброго читання є його свідоме сприймання

Для формування навичок свідомого читання слід застосовувати його різновиди: читання-слухання з послідовним аналізом, читання-передбачення, читання-стежачи, читання-аналіз, читання-порівняння, пошукове читання.

Під час читання слід дотримуватись основних правил гігієни читання:

- очі треба берегти, тому не можна читати при слабкому освітленні;
- лампа має бути ліворуч від дитини, і світло від неї не повинно падати в очі;
- під час читання варто давати короткий відпочинок очам;
- не можна читати лежачи.

Як домогтись оптимальної швидкості читання?

Поради щодо формування швидкочитання

1. Важлива не тривалість, а частота тренувальних вправ. Пам'ять людини налаштована так, що запам'ятовується не те, що постійне, а те, що миготить. Тому всі тренувальні вправи треба проводити короткими порціями, але зі значною частотою. Не слід говорити: "Доки не прочитаєш, із-за столу не виходь". Для першокласника достатньо домашнього тренування трьома порціями по п'ять хвилин.

2. Добрі наслідки дає читання перед сном. Останні події дня фіксуються емоційною пам'яттю, й вісім годин сну людина перебуває під їх впливом. Понад 200 років тому казали: "Студент, що науками живе, учи Псалтир на сон прийдешній".

Часто ми радимо дитині прочитати вірш на ніч і книгу покласти під подушку. Ця рекомендація означає: останнє враження дня залишається в пам'яті на всю ніч.

3. Розвиток техніки читання гальмується через слабку оперативну пам'ять. Дочитавши до четвертого слова, учень уже не пам'ятає перше. Професор І. Федоренко рекомендує вправи на багаторазове читання.

4. Щодня читай по 10 сторінок "Таблиці-чарівниці", "Таблиці складів і звукосполучень" (1–5) у помірному і швидкому темпі, занотовуючи щоразу свої досягнення, щоб наступного разу порівняти результати.

5. Щодня вивчай по 1 скоромовці, читаючи спочатку повільно, потім помірно і швидко. Змінюй силу і тембр голосу (пошепки, тихо, голосно, навпаки).

6. Вимовляй швидко п'ятискладові звукосполучення:

Бі, ві, гі, ді, жі
 Би ви ги ди жи
 По ро со то фо
 Се ке ре ме не
 Ге де же ке не
 Пи ри ши ти фи

7. Ідучи вулицею, "блискавично" намагайся побачити номери припаркованих машин чи проїжджаючого транспорту, вивіски вітрин магазинів, взагалі за всім спостерігай, читай усю рекламу з одного погляду.

8. Виконуй тренінги "Змістовий ряд" для розвитку пам'яті, уяви.

*Пенал, олівець, ручка, книга, зошит – портфель.
 Гніздо, пір'їна, яйце, пташеня, шкідники – птах...*

9. Читай повторно уривок тексту з переходом у цьому ж темпі на новий матеріал.

10. Систематично працюй з пошуковою таблицею, поступово зменшуючи час.

11. Відпрацьовуй читання злиття звуків з нарощенням.

*Ст ст ст ст
 Стл стр ств стн*

12. Робота в парах.

Діти пишуть один одному слова, речення, текст, пропускаючи букви, що позначають голосні звуки. Товариш має їх вставити.

Діти кодують за допомогою алфавіту слова, а товариш має їх відкодувати. Перемагає той, хто більше утворить слів з даного слова.

Один учень виконує роль учня – швидко читає текст, а інший – роль учителя – стежить за кількістю прочитаних слів за певний час. Потім діти міняються ролями.

Одне і те ж речення діти записують за допомогою кольорових ручок, потім пояснюють один одному свій вибір.

13. Проводь ігри "Слідопит", "День і ніч", "Капкан", "Блискавка".

Виконуючи всі ці вправи, слід пам'ятати про виразність читання, яке теж потребує спеціальних вправ.

Тепер ви знаєте, як можна розвинути в собі навички швидкочитання. А ми лише побажаємо вам успіху в цьому нелегкому, але, безумовно, дуже потрібному вмінню! ☺